

04.06.2025.

Informācija plašsaziņas līdzekļiem

Folkloras festivālā “Baltica” visvairāk dalībnieku būs no Latgales

Uz starptautisko folkloras festivālu “Baltica”, kas šogad no 26. līdz 29. jūnijam notiks Rīgā, Siguldas novadā un Daugavpilī, dosies 249 folkloras kopas, ansambļi un kapelas no visiem Latvijas vēsturiskajiem reģioniem, kopā pulcējot 3110 dalībnieku. Vislielākais dalībnieku skaits būs no Latgales – 87 kolektīvi ar 1030 dalībniekiem, kuri festivāla skatēs par savu sniegumu saņēma I vai II kategoriju. No Balvu novada Latgalē nāk arī vispopulārākā dziesma dalībnieku programmās, kas šogad ir veltītas festivāla galvenajai tēmai – valodai.

Visvairāk dalībnieku no Balvu, Rēzeknes, Ludzas un Preiļu novadiem

Latgale jau tradicionāli ir plašāk pārstāvētais reģions festivālā, veidojot trešo daļu no visiem folkloras pasākuma dalībniekiem. Otrā ir Vidzeme ar 50 kopām un 624 dalībniekiem, savukārt trešā – Kurzeme ar 48 kolektīviem un 541 dalībnieku. Rīgu pārstāvēs 30 kopas, ansambļi un kapelas un 454 dalībnieki. Festivālā piedalīsies arī 19 kopas un 303 dalībnieki no Zemgales un 9 kolektīvi ar 103 dalībniekiem no Sēlijas.

Ar viskuplāko dalībnieku skaitu festivālā allaž izceļas Balvu novads, no kura uz festivāla norisēm dosies 21 kopa, etnogrāfiskais ansamblis un kapela ar 224 dalībniekiem. Otrs plašāk pārstāvētais būs Rēzeknes novads ar 16 kopām un 186 dalībniekiem. Preiļu novads ir trešais ar kuplāko dalībnieku skaitu – to pārstāvēs 10 kolektīvi un 131 folkloras cienītāji. Vairāk nekā 100 dalībnieku būs tikai vēl no Dienvidkurzemes novada, kas atrodas otrā Latvijas pusē.

Valoda Latgales daudz balsībā, personību stāstos, sadzīvē un pārpratumos

Gatavojoties festivālam, Latgalē notika arī visvairāk dalībnieku skašu – Rikavā, Preiļos, Līvānos, Upītē un Tilžā. Dalībnieki festivāla tēmu “valoda” savās skašu programmās atklāja visplašākajā veidā. *“Latgalieši izcēla savas izloksnes īpatnības un īpašos vārdus, ieklausoties dabas valodā caur putniem, ziediem, dabas parādībām, kokiem, atklājot valodu Latgalei raksturīgajās Dieva dziesmās un lūgšanās, kā arī izdzīvojot visu emociju gammu sadzīves un svētku notikumos un dzīvē – kāzās, kaimiņu sanāksmās, večerinkās, talkās, puīšu un meitu attiecībās, apdziedāšanā, aprunāšanā un citās norisēs,”* stāsta Edeite Laime, festivāla galvenās tēmas autore un latgaliešu kultūras kustības “Volūda” projektu vadītāja.

Valoda izskanēja Latgales tradicionālajā daudz balsībā, personību stāstos un dažādos ar valodu saistītos pārpratumos, satiekoties latgaliešiem un pārnovadniekiem. Folkloras kopa “Dyrbyni” no Augšdaugavas novada savā programmā atklāja dzejnieka, publicista, tulkotāja, kara ārsta Ontona Skrindas dziedātās un vāktās dziesmas, savukārt Mazo Ģeņģeru Ļudvisei stāstos valodu varēja dzirdēt folkloras kopas “Izvoltīši” programmā. Tikmēr Lubāna ezera zvejnieku ikdienu varēja saklausīt etnogrāfiskā ansambļa “Rikava” programmā, bet Ciblas folkloras kopas “Ilža” atgādināja par Ludzas igauņiem (luciem) un viņu valodu. Savukārt valodas pārpratumu humorā dalījās

Rogovkas etnogrāfiskais ansamblis, kas lika pasmaidīt ar stāstu par kādas dalībnieces tanti un viņas mazmeitai doto vārdu.

Vispopulārākā dziesma – no Balvu novada

Balvu novada kopu un ansambļu programmās izskanēja Ziemeļlatgales tradicionālie *bolsi*, daudz balsīgais *burdons*, *pusbolss*, putnu, darba, dziesmu, attiecību valoda, ar valodu saistīti stāsti un lepošanās ar savas puses nemateriālo kultūras mantojumu. *“Tie mijās arī ar nedaudz skumjiem stāstiem par izlokšņu izzušanu un latgaliešu valodas vietu sabiedrībā. Trāpīgs bija Benislavas etnogrāfiskā ansambļa novēlējums: “Nekautrēsīmies, runāsim, dziedāsim savā mātes valodā, mācīsim to saviem bērniem, lai nekad nepienāk tāds brīdis, kad mūsu valoda skanēs tikai ierakstos!”*” saka Edeite Laime.

Vispopulārākā dziesma, kas šogad atrodama folkloras kopu un ansambļu programmās, bija “Skaņu baļseņu (baļseni) palaidu”, kura saistāma ar Ziemeļlatgali un Balvu novadu. Dziesma bija iekļauta sešu kopu programmās gan Latgalē, gan ārpus tās. Visplašāk dziesma zināma Balvu novada Šķilbēnu pagastā dzimušās ievērojamās teicējas Annas Ščemeļinskas (1925–2011) dziedājumā, bet populāru plašākā mērogā to padarīja Gunāra un Rasmus Igauņu sastādītais un 1993. gadā izdots latgaliešu dziesmu krājums “Še, bērneņ, tev zalta kūkle, še tev dzīsmu komuleits...”. Dziesma būs iekļauta arī šī gada folkloras festivāla “Baltica 2025” oficiālajā dziesmu grāmatā, kurā būs apkopotas 60 visu latviešu vēsturisko zemju dziesmas, izceļot latviešu valodas dažādo izlokšņu bagātības un lībiešu valodu.

Šogad viena no festivāla norises vietām arī būs Latgale. 29. jūnijā, svinot Pēterdienu (Latgalē saukta arī Pēterdīna, Petrīne un Petrīka), ar kuru noslēdzas saulgriežu svinēšanas laiks, starptautiskā folkloras festivāla “Baltica” dalībnieki viesosies Daugavpilī. Festivāls noslēgsies ar plašu folkloras koncertu programmu, svētku gājieni un dalībnieku sasaukšanos, amatnieku meistarklasēm un citām norisēm. Plašāka visa festivāla programma atrodama mājaslapā <http://www.festivalbaltica.lv> un www.lnkc.gov.lv.

Par festivālu “Baltica”

Starptautiskais folkloras festivāls “Baltica” notiek kopš 1987. gada katru reizi citā Baltijas valstī. Latvijā festivāls būs jau 13. reizi, pulcējot folkloras kopas un etnogrāfiskās ansambļus, kapelas un folkloras deju kopas, amatniekus, stāstniekus un citus dzīvās kultūras mantojuma glabātājus no visām trim Baltijas valstīm. Šī gada festivāla rīkotāji ir Latvijas Nacionālais kultūras centrs sadarbībā ar Rīgas valstspilsētas pašvaldību, Daugavpils valstspilsētas pašvaldību, Siguldas novada pašvaldību un Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli Turaidas muzejrezervātu, biedrību “Kultūrtelpa Dabā” un latgaliešu kultūras kustību “Volūda”. Atbalsta Kultūras ministrija, Valsts kultūrkapitāla fonds un Siguldas novada pašvaldība. Informatīvi atbalsta Latvijas Sabiedriskais medijs. Festivāla programmu tiks izziņota maijā un tā norises apmeklētājiem būs bez maksas, savukārt Turaidas muzejrezervātā – par ieejas biļeti. Informācija par festivālu pieejama mājaslapā: <http://www.festivalbaltica.lv/> un festivāla jaunumiem var sekot līdzi arī tā sociālo tīklu lapās [Facebook](https://www.facebook.com/festivalbaltica) un [Instagram](https://www.instagram.com/festivalbaltica).